

Vlaams
Parlement

ingediend op **311** (2019-2020) – Nr. 1
13 mei 2020 (2019-2020)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Koen Daniëls en Elisabeth Meuleman

over de aanpak van de coronacrisis
in het beleidsdomein Onderwijs en Vorming

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Sihame El Kaouakibi;
Stijn Bex, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Steven Coenegrachts;
Johan Danen, Gustaaf Pelckmans;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door minister Ben Weyts	4
II.	Bespreking.....	8
1.	Tussenkomsten van de leden.....	8
1.1.	Jo Brouns	8
1.2.	Roosmarijn Beckers	8
1.3.	Siham El Kaouakibi.....	9
1.4.	Stijn Bex	9
1.5.	Hannelore Goeman	10
1.6.	Kathleen Krekels.....	11
1.7.	Elisabeth Meuleman	11
1.8.	Brecht Warnez.....	11
1.9.	Kristof Slagmulder	12
1.10.	Jean-Jacques De Gucht.....	12
1.11.	Steve Vandenberghe	13
1.12.	Koen Daniëls	14
1.13.	Jan Laeremans	14
1.14.	Loes Vandromme	14
1.15.	Roosmarijn Beckers.....	15
1.16.	Steve Vandenberghe	15
2.	Antwoorden van de minister.....	15
3.	Bijkomende vragen en antwoorden	20
	Gebruikte afkortingen.....	22

Op 7 mei 2020 organiseerde de Commissie voor Onderwijs een gedachtewisseling met Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanpak van de coronacrisis in het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

Na de gedachtewisselingen van 9 en 23 april was dit de derde gedachtewisseling over de impact van de coronacrisis.

De vragen van de leden werden vooraf schriftelijk aan het kabinet van minister Weyts overgemaakt. De gedachtewisseling start dan ook met de toelichting en de antwoorden van de minister.

(Tijdens de vergadering waren alleen de commissievoorzitter en de commissie-secretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

I. Uiteenzetting door minister Ben Weyts

Ben Weyts begint zijn uiteenzetting met wat hij zelf het intrappen van een open deur noemt: de heropening van scholen is een aartsmoeilijke klus. Toch is hij al bij al niet negatief gestemd. Hij stelt immers vast dat het overleg tussen de onderwijspartners zeer goed blijft verlopen. Vandaag nog zat men samen over concrete problemen, waarvoor men telkens concrete oplossingen heeft weten te bedenken. Hij ziet ook dat op het terrein keihard wordt gewerkt in de aanloop naar 15 mei. De minister benadrukt dat het maximaal mogelijke wordt gedaan, en dat maximaal veilig. Hij verzekert ook dat er goede contacten zijn met de virologen, met wie de dialoog altijd concrete oplossingen en draaiboeken oplevert.

De praktische uitdagingen voor scholen zijn gigantisch, maar de wilskracht en het doorzettingsvermogen van het Vlaamse onderwijs zijn nog veel groter. De minister heeft dan ook goede hoop dat de scholen vanaf 15 mei stap voor stap kunnen worden heropend. Dat zal met vallen en weer opstaan zijn, en met onvermijdbare groeipijnen, maar het moet gebeuren, voor de leerlingen, maar ook voor de leerkrachten, die enthousiast zijn om terug aan de slag te gaan, voor de ouders en voor heel Vlaanderen. Het gaat immers over de grondstof waaraan we welvaart en welzijn te danken hebben.

Daarop beantwoordt de minister thematisch de ingediende vragen, beginnend met de heropstart van de scholen. In de draaiboeken wordt een goede methode gehanteerd. Uitgebreid overleg met onderwijspartners en virologen leidt tot een eerste versie, waarop reacties uit het veld komen, die verwerkt worden, opnieuw in samspraak met onderwijspartners en virologen. Op die manier worden de draaiboeken steeds verder verfijnd.

Het zijn dan ook dynamische documenten, stipt de minister aan, want men heeft elke dag meer kennis over het virus. De wetenschap evolueert. Dat de draaiboeken worden herwerkt op basis van de feedback, betekent niet dat beslissingen worden teruggedraaid, legt de minister uit, maar dat ze worden aangevuld, verfijnd en verduidelijkt. Dat de draaiboeken goed zijn, blijkt ook uit het dankbare gebruik dat de GEES ervan maakt in andere beleidsdomeinen en sectoren.

Als voorbeeld van een noodzakelijke verduidelijking noemt hij het onderscheid tussen uitgangspunten, maatregelen en adviezen. Men mag verplichtingen en aanbevelingen immers niet verwarren. De virologen leggen op dat niet meer dan drie

leerjaren mogen worden heropend, waarbij de Vlaamse Regering het zesde, eerste en tweede als prioriteit naar voren heeft geschoven en heeft geadviseerd om in het eerste en tweede jaar vier volle dagen les te geven. Scholen die dat niet veilig of organisatorisch ondoenbaar achten, kunnen echter ook beslissen om bijvoorbeeld twee volle dagen les te geven in het eerste en tweede leerjaar.

Daarnaast besteedt de regering ook veel aandacht aan het psychologische aspect. De psychosociale impact van de coronacrisis mag niet onderschat worden. Het draaiboek pedagogie focust daar dan ook op. Ook uit het overleg met de Vlaamse scholieren blijkt duidelijk dat leerlingen de geruststellende boodschap nodig hebben dat de heropstart veilig kan worden georganiseerd, zowel fysiek als mentaal.

Minister Ben Weyts is zich bewust van de mogelijkheid dat ouders hun kinderen thuishouden. Als het over onze kinderen gaat, zijn we niet altijd rationeel, dat is nu eenmaal zo. Men zal de ouders proberen te overtuigen van alle veiligheidsmaatregelen, die overigens volgens sommigen juist te ver gaan. Toch zijn ze nodig, precies om die geruststelling te kunnen verlenen aan leerlingen, ouders en leerkrachten, meent de minister.

Hij kiest voor dialoog met de ouders, al dan niet via school of CLB. Wel blijft men de afwezigheden registreren en worden geen kinderen losgelaten. Dergelijke monitoring is cruciaal voor het beleid.

Er wordt een beroep gedaan op de laatstejaarsstudenten uit de lerarenopleidingen die eerder al een stageschool toegewezen kregen. Eén van de uitgangspunten is evenwel dat de stage zinvol en leerrijk moet zijn voor studenten. Zo wordt het een win-winsituatie van extra stage voor de student en extra capaciteit voor de school. Daarbij wijst hij erop dat de studenten al eerder stage gelopen hebben en dus niet van nul hoeven te beginnen.

Niet alle onderwijsvormen hebben al een concreet perspectief op heropening, maar daar komt hij later op terug.

Volgende punt is de opvang van kinderen die nog niet terug naar hun klas kunnen. Elke week wordt contact opgenomen met de scholen via een belronde. Die is uitgebreid, want het gaat om enkele honderden scholen. De minister geeft de laatste stand van zaken, die is gebaseerd op de belronde van maandag 4 mei. In het kleuteronderwijs was 7 procent aanwezig in de opvang, in het gehele basisonderwijs 5,2 procent. Dat laatste percentage blijft dus eerder beperkt, hoewel het al bijna een verdubbeling is ten opzichte van de 2,7 procent van 20 april. In het buitengewoon basisonderwijs is wel 7,1 procent van de leerlingen aanwezig, ten opzichte van 4,2 procent op 20 april. In het gewoon secundair onderwijs is 0,8 procent aanwezig, in het buso 3,8 procent. Het verschil tussen het basis- en het secundair onderwijs is dus manifest, wat tot een andere aanpak noopt.

Voor het akkoord dat de Vlaamse Regering sloot over de opvang dankt hij zijn collega-ministers Somers en Beke. In eerste instantie zoeken scholen zelf naar de nodige infrastructuur en het personeel. Wie denkt dat niet veilig of doenbaar te kunnen organiseren, kan een beroep doen op de lokale besturen. Die hebben ervaring met buitenschoolse opvang. Er werden trouwens al samenwerkingsbanden gesmeed tijdens de paasvakantie. Gemeenten hebben een goed zicht op de lokale noden, mogelijkheden en partners, en kunnen extra opvangaanbod organiseren. De Vlaamse Regering voorziet in de nodige financiële steun: 30 euro per dag per leerling (in de paasvakantie was dat 20 euro).

Over de mondkmaskers krijgt de minister vanop het terrein positieve signalen. Scholen en koepels zijn zelf op zoek gegaan, met succes. Noch de onderwijsverstrekkers noch de bonden signaleren tot nu toe bezorgdheid op dat vlak, maar dat

wil niet zeggen dat het beleidsdomein op zijn lauweren gaat rusten. De minister verzekert dat in een strategische noodvoorraad wordt voorzien op Vlaams niveau.

Wat de financiering betreft, is de regering zich heel goed bewust dat corona de scholen op kosten jaagt. Daarom wordt in elk geval in extra middelen voorzien voor beschermingsmateriaal en ICT. De precieze financiële impact van corona is natuurlijk nog niet bekend. Er werd ook nog geen definitieve beslissing genomen over de verdeling van het noodfonds, maar er zijn wel al middelen gereserveerd, stelt hij gerust.

Het buitengewoon onderwijs heeft grote inspanningen gedaan voor zijn leerlingen, bijvoorbeeld bij de organisatie van het afstandsonderwijs, met aangepast leer materiaal en waar mogelijk therapie op afstand. Ook deze onderwijsvorm wil echter heropenen en de minister is dan ook blij dat vandaag een akkoord is bereikt over een concreet draaiboek, met goedkeuring van de GEES. De minister wijst op de specifieke moeilijkheid om veilige omstandigheden te creëren. Soms moet men deze leerlingen immers letterlijk de hand reiken om ze te ondersteunen en te begeleiden.

In dit specifieke draaiboek, waarover weldra gecommuniceerd wordt via School-direct, wordt de ratio van de leerjaren verlaten. Het komt erop neer dat aan de scholen wordt gevraagd een risicoanalyse uit te voeren, die het garanderen van de veiligheid lokaal nagaat, en op grond waarvan men inschat welke capaciteit aangeboden kan worden en hoeveel leerlingen men dus kan ontvangen. Op basis daarvan wordt dan weer gekeken welke leerlingen uitgenodigd kunnen worden om naar de school te komen. Die keuze wordt niet bepaald door de leeftijd zoals in het gewoon onderwijs, maar door een inschatting van de zorg- en leernood.

Ook het draaiboek voor het dko is klaar, maar moet nog aan de GEES worden voorgelegd. Virologen zijn meer bezorgd over het dko dan over het leerplichtonderwijs, omdat het mensen uit verschillende contactbubbels bij elkaar brengt. Zij zijn geografisch meer verspreid en bovendien is er een mix van leeftijden. Daarom is men terughoudender om deze onderwijsvorm herop te starten. In het – nog goed te keuren – draaiboek staat onder meer de mogelijkheid om leerlingen individueel uit te nodigen, met name degenen die het diploma nodig hebben om door te stromen naar het hoger kunstonderwijs. De minister hoopt maandag een antwoord te ontvangen van de experts over dko, volwassenenonderwijs en internaten.

In dat draaiboek zal zeker iets staan over evalueren in het dko. Al moet het gezegd: academies hebben sinds de hervorming van 2018 sowieso een grotere autonomie op het vlak van de organisatie van evaluaties. Bovendien gebeurt ook in het dko vandaag heel veel met afstandsleren en online lessen. Er zijn mooie voorbeelden van leerkrachten die creatief omgaan met hun materie.

Wat de stages betreft, moet men goed het onderscheid maken tussen duaal leren, waarin de periode op de werkplek dient om competenties op te doen, en stages in het voltijds onderwijs, die dienen om al verworven competenties in te oefenen. Bij duaal leren wordt voor de werkplekcomponent waar mogelijk de heropstart gevolgd van de verschillende sectoren. Voor stages is het belangrijk dat goed bekeken wordt of die op een veilige manier kunnen verlopen na 15 mei. Voor een gedetailleerd overzicht van de regeling verwijst de minister naar het draaiboek. Als voorbeelden vernoemt hij de prioriteit van leerlingen die in een afstudeerjaar zitten, en van stages die wettelijk verplicht zijn voor de toegang tot het beroep.

Ten aanzien van het hoger onderwijs is men er samen met VLIR en VLHORA in geslaagd meer ruimte te verkrijgen van de GEES. Zo werd ervoor gezorgd dat de examens opnieuw fysiek kunnen doorgaan. Daarvoor is een speciaal advies gevraagd aan CELEVAL en verkregen, met richtlijnen over hygiëne en persoonlijke

bescherming. Verder heeft de minister ervoor gezorgd dat de Veiligheidsraad besliste dat alle verplaatsingen in het kader van onderwijs essentiële verplaatsingen zijn. Er werd ook tegemoetgekomen aan zijn vraag (en die van verschillende commissieleden) naar een oplossing voor de meest kwetsbare studenten. Er kwam groen licht van de GEES om bepaalde studenten uit te nodigen op de campus voor een stille studieplek, en dat niet alleen in de bibliotheek, wat al mocht, maar die is er niet altijd of leent er zich mogelijk niet toe. Hij benadrukt dat aan de hogescholen gevraagd is over de genoemde oplossingen te communiceren met hun studenten, met name over de organisatie van de examens, en dat voor 18 mei.

Wat het afstandsonderwijs betreft, houdt de minister de vinger aan de pols, onder andere via de belronde door de onderwijsinspectie, die alle scholen opbelt. Scholen zeggen daarin zich meester te voelen over het afstandsonderwijs, met die nuance dat het natuurlijk om een zelfevaluatie gaat. Verder rapporteren ze dat het gros van de leerlingen wordt bereikt. Er worden enorme inspanningen gedaan om ook de meest kwetsbaren te bereiken, en dat niet alleen langs digitale weg. Er wordt ook letterlijk op de deur van die mensen geklopt. Via Smartschool kan men immers vaststellen wie niet online is. Wie ook telefonisch niet te bereiken blijkt, wordt aangeschreven, en daarnaast kan men nog het OCMW en het buurtwerk inschakelen voor een bezoek ter plaatse.

Ondertussen zijn meer dan 10.000 laptops verdeeld. De minister erkent dat het sneller had mogen gaan, maar blijft erbij dat het een prestatie is om trots op te zijn. Een dergelijk aantal inzamelen, in orde maken, van nieuwe software voorzien, klaarmaken voor verzending en verspreiden, is een ongeziene inspanning. Het totale aantal aanvragen bedraagt 18.840 en stijgt niet meer, terwijl ongeveer 15.000 laptops werden toegezegd, waarvan er ondertussen bijna 11.000 zijn verwerkt. Het aantal geleverde belooft een kleine 10.200.

Het volgende thema in zijn antwoord is de evaluatie op het einde van het schooljaar. Scholen beslissen zelf hoe ze de leerstof evalueren. Dat is ook zo in niet-coronatijden, vanwege de vrijheid van onderwijs. Als aanbeveling wordt meegegeven om de onderwijstijd te maximaliseren. Leren is belangrijker dan evalueren. Wie op het einde van het schooljaar toch evalueert, doet dat best op één week, de laatste week van juni, waarbij men kan zorgen voor deliberatie en proclamatie na 30 juni. Verder wordt geadviseerd de evaluatie toe te spitsen op de meest essentiële leerstof. Persoonlijk denkt de minister dat evaluatie nuttig kan zijn om leerlingen bij de les te houden en als graadmeter om te detecteren wie leerachterstand heeft opgelopen.

Evaluatie kan vele vormen aannemen, het hoeft geen klassiek examen te zijn. Er zijn meer dan twee mogelijkheden. Het nieuwe nooddecreet van 8 mei 2020 (tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis) biedt scholen niet alleen extra mogelijkheden maar ook bescherming, dankzij de rechtszekerheid voor beslissingen van de klassenraad. Het is wel mogelijk dat op dat vlak nog verdere stappen nodig zijn. Belangrijk blijft dat klassenraden hun beslissingen voldoende motiveren en dat ze voldoende informatie hebben om dat te doen. Daarvoor kunnen ze ook alle wettelijke instrumenten zoals herexamens gebruiken. De minister verzekert dat het niet de bedoeling is om de A-attesten zomaar uit te delen. Daarmee zou men problemen gewoon een jaar doorschuiven.

Over de zomerscholen legt de minister heel binnenkort een concreet plan voor aan de Vlaamse Regering. Wat volgend schooljaar betreft, wordt achter de schermen gewerkt aan een langetermijnvisie en -strategie. Het onderwijsveld wordt daarover bevraagd. Hij komt daarmee naar de commissie zodra hij vastere grond onder de voeten heeft.

II. Bespreking

1. Tussenkomsten van de leden

1.1. Jo Brouns

Jo Brouns merkt op dat de vragen over digitale competenties terugkeren omdat het een belangrijk aspect is. De cijfers over de laptops gaan alvast de goede kant op. Er is echter nog een weg te gaan om tot 18.840 te komen, en daarom herhaalt hij zijn oproep om extra capaciteit (personen en organisaties) in te zetten. Welke initiatieven zijn de voorbije week nog genomen om met andere projecten af te stemmen?

Wat de opvang betreft, zal volgens het lid een pragmatische benadering nodig zijn om te vermijden dat de scholen niet kunnen openen. Het theoretische principe van 1 kind per 4 vierkante meter valt in combinatie met social distancing moeilijk te handhaven op de speelplaats, laat staan bij de buitenschoolse opvang in de lokalen. Wat is de mening van de minister? Wat stelt hij aan directies en schoolteams voor?

De spreker begrijpt van de minister dat het de bedoeling is om de diverse draai-boeken beter op elkaar af te stemmen. In de buitenschoolse kinderopvang gebruiken ouders en begeleiders mondklappers, maar de kinderen spelen samen, terwijl in de klas strikte afstandsregels zouden gelden. Wat met de social distancing voor de kinderen in de opvang op school?

Vanaf 10 mei is er opnieuw bezoek mogelijk met vier personen. Betekent dat ook dat de grootouders de kinderen mogen opvangen? Kan dat op basis van die nieuwe regel?

Er moet volgens Jo Brouns voldoende aandacht gaan naar het psychosociaal welzijn van de kinderen. Er komen signalen dat sommige kinderen en kleuters soms afgevlakt reageren. Dat zijn vaak ook de kinderen voor wie voor corona extra aandacht nodig was om leerachterstand te voorkomen. Werkt de minister, samen met andere beleidsdomeinen, specifieke initiatieven verder uit om te voorkomen dat er tegen 1 september schade is aangericht?

Elke stad en gemeente brengt ondertussen de coronafactuur in kaart. Er zijn extra uitgaven en minder inkomsten. Heeft de minister er al zicht op welke inkomsten de scholen mislopen en welke extra kosten ze hebben? Hoe probeert hij die druk weg te nemen? Welke kosten zal de minister bijkomend ten laste nemen? Is een onderwijsnoodfonds mogelijk?

Uit deze periode moet zeker lering getrokken worden, bijvoorbeeld over afstandsleren, meent Jo Brouns. Verschillende universiteiten en hogescholen zijn hiermee bezig. Plant de minister een initiatief om de verschillende onderzoeksinitiatieven af te stemmen?

1.2. Roosmarijn Beckers

Roosmarijn Beckers vreest dat de nu nog redelijk lage opvangcijfers snel zullen stijgen wanneer de winkels weer opengaan. Zij waardeert de gesprekken met minister Somers, maar is ook afgesproken hoe de preteaching concreet zal verlopen bij de opvang door de lokale besturen? Er moet immers ook voor laptops en wifi gezorgd worden.

Met de laptops is men al sinds eind maart bezig, maar nog altijd heeft bijna de helft van de kinderen die er een nodig heeft, er nog geen. Dat is een groot probleem. Tegelijk wordt wel geld uitgetrokken voor laptops voor mensen die Nederlands willen leren. Gevolg is dat onze mensen die onderwijs willen volgen, zich in de steek gelaten voelen, waarschuwt ze.

1.3. Sihame El Kaouakibi

Sihame El Kaouakibi signaleert dat studenten niet willen dat de zomerscholen waaraan de minister werkt, een eenvoudige voortzetting van het schooljaar worden. Zij wijst erop dat de deelnemers gemotiveerd moeten worden, terwijl het vaak gaat om jongeren die al achterstand hebben en onzeker zijn op het niet onbelangrijke vlak van psychosociaal welzijn. Nochtans is belangrijk dat ze de zomerschool bezoeken en volhouden, niet alleen voor remediëring maar ook in het licht van het volgende schooljaar.

Volgens het lid heeft corona het normale lesgeven zwaar door elkaar geschud en het zou zonde zijn om de nieuwe didactische vaardigheden die men als reactie daarop heeft ontwikkeld, niet te blijven gebruiken, te beginnen op de zomerscholen. Ook bij het herbeginnen van fysieke scholen, zal digitaal afstandslernen een noodzakelijk element blijven.

Verder is niets belangrijker dan actieve toeleiding en zij pleit dan ook voor outreaching in samenwerking met partnerorganisaties, voor zowel leerlingen als lesgevers. Ook die laatsten hebben immers begeleiding nodig. In dat licht informeert ze wie de aanbieder en organisator wordt van de zomerscholen. Als men uitgaat van het genoemde percentage van 5 procent, gaat het in een stad als Antwerpen om 2000 jongeren, dus 140 klassen, waar mogelijk een 300-tal leerkrachten voor nodig zijn en een 50-tal begeleiders voor extra-murosactiviteiten en ongeveer 14 schoolgebouwen. Dat alles op voorwaarde dat het lokaal bestuur coördineert, want als de scholen afzonderlijk optreden, wordt het alleen maar omslachtiger. Ziet de minister de school als initiatiefnemer dan wel het lokale bestuur, dat samen met het onderwijsveld coördineert in samenwerking met de partnerorganisaties? Dergelijk lokaal ecosysteem is voor haar alvast noodzakelijk.

Tot slot wil ze weten of er naast de zomerscholen die breder en dieper mikken dan alleen taal, ook aandacht komt voor zomerscholen die zich specialiseren in taal, met name voor anderstalige nieuwkomers (OKAN).

1.4. Stijn Bex

Stijn Bex vraagt welke studenten van de GEES op de campus mogen studeren. Kunnen degenen die ver van hun campus wonen, nog ergens anders terecht zoals in een lokale bibliotheek? Waar kunnen studenten die informatie vinden?

Hoe staat de minister tegenover het voorstel om dubbele sancties te voorkomen voor studenten die moeite hebben om in deze omstandigheden les te volgen en te studeren, door de studievoortgangsmaatregelen op te schorten, en studenten die dit jaar niet slagen, geen studiepunten te laten verliezen? Zijn fractie lijkt het beter met die geruststelling niet te wachten tot na de examens, wat volgens Groen alleen maar tot betere resultaten kan leiden.

Wat het volwassenenonderwijs betreft, wijst het lid erop dat bepaalde onderdelen moeilijker bediend kunnen worden met afstandsonderwijs zoals de lagere niveaus van NT2 en specifieke beroepsopleidingen voor anderstaligen. Langdurige onderbreking leidt mogelijk tot afhaken. Welke richting gaat het heropstartplan uit? Hoe wil de minister uitval voorkomen of terugdraaien? Komt er voor studenten die geen examen afleggen, een extra gratis beurt? Heeft hij daarover overlegd met de

sector? Heeft hij zicht op het bereiken van de NT2-cursisten? Hoe wil hij de te verwachten plannings- en capaciteitsproblemen bij de heropstart vermijden?

Blijft de minister bij zijn voornemen om in het programmadecreet nogmaals sterk te snoeien in de middelen voor het Vocvo en in de aanvullende ondersteuning van de CVO's?

1.5. Hannelore Goeman

De fractie van *Hannelore Goeman* roept de minister op zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de richtlijnen, onder andere de verschillen tussen Onderwijs en Welzijn. Scholen worstelen met name met de vraag hoe ze verschillende contactbubbels van school en opvang moeten verzoenen.

Het lid waardeert alvast de contacten met de lerarenopleiding en de lokale besturen. Bij welk aanspreekpunt kunnen die laatste terecht voor de praktische uitwerking? Als voorbeelden noemt ze internet en toiletten voor kinderen in een sporthal. Verder wil ze weten hoe het zit met het genoemde compensatiebedrag van 30 euro in Brussel. Kunnen ook die gemeenten er aanspraak op maken of verloopt dat via de VGC?

Wat het personeel betreft, wil ze weten wat de minister in zijn draaiboek bedoelt met de pedagogische reserve. Hoeveel mensen hebben daar al op ingetekend? Gaat het om individuen of instellingen? Wat is hun rol precies? Kan die reserve worden ingeschakeld in de opvang? Is met de koepels en het GO! al gesproken over de inzet van de pedagogische begeleidingsdiensten?

Verder neemt de spreker aan dat voor de aanleg van de genoemde strategische voorraad al een bestelling geplaatst is, en is ze tevreden met de aangekondigde compensatie voor scholen die nu zelf materiaal kopen. Hannelore Goeman hoopt wel dat de minister daarvoor niet alleen naar het noodfonds kijkt, in de richting waarvan immers ook veel andere ministers kijken.

Volgens het draaiboek moeten leerkrachten en leerlingen die tot een risicogroep behoren, niet naar school. Maar hoe wordt die groep gedefinieerd? Verder vragen leerkrachten zich af of ze alle leerlingen van een aangeduid leerjaar moeten oproepen dan wel mogen selecteren wie extra begeleiding nodig heeft. Ze roept op om te denken aan de OKAN-leerlingen, die echt fysieke ondersteuning op school nodig hebben, naast richtingen in het hoger onderwijs als dans en theater. Ze onderstreept daarbij dat dit uiteraard met respect voor de veiligheidsvoorwaarden moet gebeuren.

Inzake preteaching is de spreker blij met de vooruitgang met de laptops. Kan de minister in dat verband bevestigen dat het project verder loopt en dat alle toegezegde laptops alsnog zullen worden verdeeld? Is de overheid nog steeds niet van plan zelf extra te investeren om aan de hele vraag te kunnen voldoen? Kan met het door minister Diependaele genoemde bedrag van 14 miljoen euro voor de digitale ondersteuning van het onderwijs extra materiaal door scholen worden aangekocht? Het lid vraagt ook om zeker de ICT-coördinatoren niet te vergeten.

Mogen scholen hun evaluatie ook differentiëren tussen leerlingen, waarbij bijvoorbeeld voor de ene leerling een examen wiskunde wordt georganiseerd, omdat hij daarvoor in december niet goed scoorde en men wil zien hoever hij staat, en voor een klasgenoot een examen Frans?

Wat zomerscholen betreft, sluit ze zich volledig aan bij de bedenkingen van Sihame El Kaouakibi. Wie zat in de werkgroep die het plan van de minister mee heeft voorbereid?

Wat het volwassenonderwijs betreft, sluit ze zich aan bij de vragen van Stijn Bex. Komt er nog een specifiek decreet om de genoemde kwestie van de studiepunten te regelen? Ze verwijst daarbij naar het voorstel van resolutie waarin haar fractie vraagt dit academiejaar uitzonderlijk de studievoortgangsmaatregelen te laten vallen, om te vermijden dat de stress waaronder studenten lijden door de afwezigheid van fysiek contact, hun academische toekomst hypothekeert, hoewel ze natuurlijk examens moeten afleggen en daarvoor slagen.

1.6. Kathleen Krekels

Kathleen Krekels attendeert op de studenten die in de zomer examen willen afleggen voor de examencommissie. Die moesten daarvoor in april of mei een infosessie bijwonen, maar die is vanwege corona niet doorgegaan. Is alsnog een digitale infosessie mogelijk? Of worden geen bijkomende examinandi toegelaten?

1.7. Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman gaat in op de spanning tussen veiligheid en psychologisch welzijn. Zij vindt dat het perspectief er beangstigend uitziet. Iedereen doet natuurlijk zijn uiterste best om de veiligheid te waarborgen, maar de opdracht blijft heel moeilijk. Kan de minister de richtlijnen voor opvang in lijn brengen met die voor het onderwijs? Is hij bereid de afstand van 1,5 m te lossen? Dat zou voor heel veel scholen een oplossing zijn, en is ook realistischer bij kinderen.

Ook met testing zou men heel wat regels deels kunnen lossen. Is testing op school mogelijk? Sommige kinderartsen suggereren proefprojecten met om de zoveel dagen testen en isoleren. Wordt die mogelijkheid, die tot meer leefbaarheid leidt, bekeken?

Scholen krijgen van de verificateur te horen dat ze moeten blijven registreren. Kinderen uit risicogroepen moeten een doktersbriefje inleveren, evenals kinderen die ziek zijn, om niet onwettig afwezig te zijn. Dat is in tegenspraak met verklaringen van de minister in de pers en in de plenaire vergadering. Wat is de juiste toedracht?

Wat beschermingsmateriaal betreft, doen de scholen grote inspanningen, maar hoe zit het met de financiering? Kunnen zij net als de lokale besturen zekerheid krijgen over een compensatiebedrag?

Zijn er in het langverwachte draaiboek voor het bijzonder onderwijs richtlijnen voor het busvervoer opgenomen?

Sommige leerkrachten die mogelijk tot een risicogroep behoren, worden nog altijd opgeroepen om mee te werken in de opvang. Dat zal blijven duren zolang de onzekerheid bestaat, waarschuwt het lid. Wanneer worden de risicogroepen eindelijk afgebakend?

Is er een oplossing voor de organisatie van de inenting van het vijfde leerjaar, dat niet tot de prioritaire groep van de heropstart behoort?

Wat is het perspectief voor de heropstart van OKAN, eveneens een heel kwetsbare groep?

1.8. Brecht Warnez

Brecht Warnez is zich bewust van het belang van een goede studieomgeving voor de studieresultaten, die bij ons minder goed zijn dan het OESO-gemiddelde: slechts 33 procent haalt binnen de drie jaar zijn bachelordiploma. Liever dan de

studievoortgangsmaatregelen te laten vallen en daarmee de lat lager te leggen, verkiest hij sterkere ondersteuning op dat vlak. Welnu, de lokale besturen beschikken over heel wat geschikte, kleine lokalen voor rustige en veilige studie, die thuis niet altijd mogelijk is. Het lid vermoedt bovendien dat in deze tijd nog meer studenten dan anders geïnteresseerd zijn in samen studeren. Hij vraagt de minister dan ook om de mogelijkheid om in studieruimte voor alle studenten te voorzien vanaf de blokperiode, met respect voor social distancing, voor te leggen aan de GEES.

Nam de minister al initiatieven met het oog op de aanpassing van sommige federale wetten en besluiten die volgens het nooddecreet Hoger Onderwijs nodig zijn voor sommige stages in bepaalde opleidingen met het oog op de toegang tot het beroep?

1.9. Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder vat een aantal verzuchtingen uit een brief van het volwassenenonderwijs samen. Het vraagt dat werkvormen die een-op-een werken of afstandsregels kunnen garanderen, mogen worden heropgestart. Verder vraagt het een gelijke opstart met andere vormen van levenslang leren. De sector wil ook een beroep doen op een noodfonds voor zijn extra kosten, dat de overgangsmaatregelen naar de nieuwe financiering met een jaar verlengd worden, en dat men ontzien wordt bij een volgende besparingsronde. Er wordt ten behoeve van de studenten ook aangedrongen op een neutralisering van de herinschrijving voor opgeheven stagemodules.

Men wijst op de vergeten cursisten die zich omscholen voor een knelpuntberoep, die, anders dan hun collega's in het zesde en zevende jaar bso, weinig uitzicht hebben op afstuderen. Het nooddecreet zorgt immers niet voor de gelijkberechtiging van beide soorten beroepsopleidingen. Er wordt integendeel gesteld dat de CVO's niet meer opengaan en dat gedurende de rest van de periode alles via afstandsonderwijs moet worden afgehandeld. Dat kan echter niet voor de praktijkdelen en de stages. Als voorbeeld noemt hij kappers, lassers en elektriciens. Volwassen cursisten met een gelijklopend profiel kunnen echter wel vanaf 18 mei opnieuw terecht bij Syntra, kondigt minister Crevits aan.

Het argument dat CVO's ook oudere cursisten hebben, geldt volgens het lid niet. Die volgen immers geen beroepsgerichte opleidingen waarbinnen ze op twee jaar afstuderen, maar delen van een opleiding of losse modules, die perfect via afstandsonderwijs kunnen. De taalcursussen zitten vol met 60-plussers, maar hij is ervan overtuigd dat hun aandeel in de richtingen hout, metaal of haartooi vrij laag is. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen degenen die een beroepsgerichte opleiding volgen, al dan niet in combinatie met algemene vorming, om een diploma secundair onderwijs te behalen met het oog op de arbeidsmarkt, en degenen die losse modules volgen voor eigen verrijking of in functie van hun werk. Aan welke van de opgesomde verzuchtingen van de CVO's voldoet de minister?

1.10. Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht treedt bij dat in het volwassenenonderwijs voorlopig nog veel onduidelijkheid blijft bestaan, al belooft de minister snel beterschap. Hoe zal bijvoorbeeld volgend jaar de verwachte terugval van de inschrijvingen opgevangen worden? Is daarover al een rondetafel georganiseerd? Dezelfde vraag rijst over de toekomst van het dko. Bij die onderwijsvorm wil hij weten of naast de een-op-eenwerkvormen ook de mogelijkheid van kleinere groepen bekeken wordt. De sector zit met de handen in het haar en heeft een perspectief nodig, benadrukt het lid.

Verder vindt de spreker de opmerking van Roosmarijn Beckers over de inzet van middelen om anderstalige kinderen, die in deze omstandigheden te weinig contact hebben met Nederlandssprekenden, aan een computer te helpen, intolerabel. Zij balanceert op het randje van racisme. In de plaats van kinderen uit te sluiten omdat ze een andere taal spreken, wordt onderwijs georganiseerd om elk kind maximaal te kunnen betrekken, betoogt hij.

Het lid is ervan overtuigd dat, als steeds meer mensen weer aan het werk gaan, de scholen maar halve dagen lesgeven (en dan nog niet in alle leerjaren) en opvang door grootouders ontraden blijft, de vraag naar opvang op school enorm gaat toenemen. Zonder plan zal dat faliekant aflopen, en zal ook het internetonderwijs in de andere jaren problematisch worden. De ruimtes van de lokale besturen bieden weliswaar extra opvangmogelijkheden, maar toch roept het lid de vraag op of niet een verdere ontplooiing van het onderwijs zelf moet worden overwogen, te meer omdat veel leerlingen toch al op school zijn, maar dan in de opvang. De spreiding moet immers sowieso toegepast worden. En op welke manier zal in de vele wijkkleuterscholen omgegaan worden met social distancing? Hoe dan ook ligt best een scenario klaar voor de door hem verwachte enorme toename van de opvanginschrijvingen in de komende weken. Welke stappen zijn nodig? Wat verwacht de minister van de lokale besturen? Het lid pleit voor een eenvormige aanpak, terwijl nu iedereen afwacht.

Tot slot waarschuwt Jean-Jacques De Gucht om geen deel van de huidige generatie studenten te laten mislukken omdat zij niet in de juiste omstandigheden kunnen studeren. In elke crisis worden de zwaksten het eerst en het meest geraakt.

1.11. Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe weet dat directies, leerkrachten en ander personeel bijzonder gemotiveerd zijn om opnieuw van start te gaan. Anderzijds zijn ze ongerust op het vlak van veiligheid. Verder merkt hij op dat de ondersteuning van het onderwijs door de lokale besturen in de praktijk niet altijd evident is. Die kunnen weliswaar openbare gebouwen ter beschikking stellen, zoals cultuur- of sportcentra die nu in lockdown zijn, maar daarmee heeft men nog geen personeel. Ook hij wil weten hoe de minister de pedagogische reserve ziet, de rol van de pedagogische begeleidingsdiensten en de samenwerking met de scholen. Hoe ondersteunt hij de lokale besturen om ervoor te zorgen dat er voldoende personeelsleden zijn?

Hoe moet men het leerlingenvervoer organiseren met respect voor de sociale bubbel? Moeten de ouders zelf voor het vervoer instaan? Kan De Lijn worden ingeschakeld? Zijn er andere ondersteuningsmogelijkheden? Zonder regeling zullen het opnieuw de meest kwetsbare leerlingen zijn die niet komen, waarschuwt hij.

Een andere zorg wordt gevormd door de verantwoordelijkheid van de scholen. Preventieadviseurs moeten het licht op groen zetten alvorens de leerlingen ontvangen worden. Het lid vindt het onverantwoord om hun dergelijke verantwoordelijkheid te geven. Zij zijn immers niet opgeleid in deze nieuwe materie. Wie is er aansprakelijk als in een door hen geopende school een probleem met het coronavirus opduikt? De Vlaamse overheid, de scholengroep of de preventieadviseur?

Vervolgens drukt het lid zijn boosheid uit over de besparing die de minister vanaf volgend schooljaar in het basisonderwijs doorvoert op de extra uren die scholen die geen vervanging vinden, tot nu toe konden inzetten voor ondersteuning, remediëring of specifieke projecten. Hij wil weten waarom de minister daartoe beslist heeft, en wel precies nu. Hij gewaagt van een gebrek aan emotionele intelligentie en een kaakslag.

Tot slot formuleert Steve Vandenberghe zijn zorg over de implementatie van de veiligheid, waarbij hij de omgang met de sociale bubbels, kinderen die elkaar aanraken op de speelplaats, en de accommodatie vernoemt.

1.12. Koen Daniëls

Koen Daniëls vindt het niet wijs dat Steve Vandenberghe vrees aanwakkert. In een crisis zoals deze moet men integendeel kijken naar oplossingen in de plaats van mensen die verantwoordelijkheid dragen, de daver op het lijf te jagen. Een directeur moet risico's analyseren en die maximaal proberen in te dekken, dat was ook voor corona zo. Als men het risico tot nul wil reduceren, moet men alle kinderen thuislaten, met een hermetisch gesloten duikerspak aan.

Scholen maken uiteenlopende keuzes. Sommige starten meteen de drie geselecteerde leerjaren op, andere twee en bekijken of ze maandag ook het derde opstarten. Dat is ook zo goed aan de afgesproken proefdag op vrijdag, wanneer men kan kijken hoe het loopt.

Heeft de minister weet van scholen die nu al lieten weten dat zij 15 of 18 mei niet halen? Zit daar een lijn in? Hebben zij gemeenschappelijke kenmerken?

Verder informeert het lid of er al een uitweg is voor de leerlingen in duaal leren, meer bepaald de Se-n-Se-opleidingen, die nu hun stages zien wegvallen, die nochtans een heel belangrijk onderdeel vormen. De bedrijven zijn immers pas opnieuw aan het starten en verschillende doen dat eerst met hun vaste werknemers en wachten nog af of ze weer stageairs inzetten. Het gaat weliswaar om een klein aantal, dat bovendien buiten het leerplichtonderwijs valt, maar de meesten studeren wel af in een knelpuntberoep.

Het gisteren unaniem goedgekeurde nooddecreet (tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis) verleent de mogelijkheid aan scholen om nog na 30 juni te delibereren en te proclameren. Moet in scholen die daarvan gebruikmaken, nog iets geregeld worden voor de tijdelijke personeelsleden van wie het contract in juni afloopt?

1.13. Jan Laeremans

Jan Laeremans verneemt dat leerkrachten noodgedwongen soms tot negen uur 's avonds hun digitale lessen geven of in het weekend, omdat leerlingen op de normale uren thuis niet over een vrije laptop beschikken. Kan dat zomaar? Het reglement zegt immers dat de lessen in het middelbaar onderwijs eindigen om 17u. In combinatie met de heropstart van sommige leerjaren, wordt dat avondlijke aanloopteren nog moeilijker, vreest hij.

Ook hij vindt het op zich goed dat de lokale besturen betrokken worden om de scholen te helpen bij de opvang, maar de vrees dat ze daar niet genoeg personeel voor hebben, lijkt hem reëel. Is het niet denkbaar om naar analogie met Welzijn, een oproep te lanceren naar vrijwilligers? Hij kan zich voorstellen dat bijvoorbeeld werkloze cultuurwerkers bereid zijn een handje toe te steken of zelfs lessen te geven.

1.14. Loes Vandromme

Loes Vandromme is benieuwd naar het draaiboek voor het buitengewoon onderwijs. Daarin wordt over flexibiliteit gesproken, maar ook in het basisonderwijs is daar vraag naar, signaleert ze, meer bepaald om de klassen uit te nodigen die het meest ondersteuning nodig hebben, ook al vallen die buiten de geselecteerde leerjaren. Zijn er richtlijnen om de initiatieven van lokale besturen op het vlak van

huiswerkbegeleiding veilig weer op te starten? Wat zijn de grootste hiaten in het preventiebeleid die door de coronacrisis aan het licht zijn gebracht?

Vernam ook de minister dat de inspecteurs tijdens hun belronde soms tegenstrijdige signalen geven? Hoe kan dat voortaan vermeden worden? Duidelijkheid brengt immers rust.

Denkt het CLB met de scholen na over het herkennen van signalen die aangeven dat leerlingen het moeilijk hebben door het wegvallen van hun sociale contacten? Ondersteunt het CLB leerkrachten en begeleiders in de opvang op dat vlak? En passant suggereert ze om bij de leerlingen die voor een vaccinatie worden uitgenodigd meteen ook een welzijnscheck te doen.

Ook Loes Vandromme roept op tot aandacht voor de OKAN-leerlingen en tot afstemming met Werk, meer bepaald de beroepsopleidingen van het volwassenenonderwijs en Syntra.

Vormen zwangere juffen een risicogroep? Hoe wordt beslist tot welke bubbel leerkrachten met een over twee scholen verdeelde opdracht horen? Is er op dat vlak een verschil tussen basis- en secundair onderwijs?

Verder denkt ze niet dat veel pedagogische reserve te oogsten valt bij de CLB's, want die hebben nu de handen vol met de begeleiding van zoekende leerkrachten. De spreker suggereert verder om met de lerarenopleidingen in overleg te treden over wat te leren valt uit de ervaringen van de laatstejaars educatieve bachelor die zijn ingezet in een klas zonder leerkracht.

Tot slot vraagt het lid of voor studenten duaal leren die een deel van hun component werk niet konden opnemen, de ervaring als jobstudent op dezelfde plaats niet kan meetellen voor hun evaluatie.

1.15. Roosmarijn Beckers

Roosmarijn Beckers reageert op de opmerking van Jean-Jacques De Gucht en stelt dat ze niet wist dat discriminatie op het vlak van laptopverdeling een grond was in de racismewet. Zij had het over de bedeling van laptops aan volwassen inburgeraars, terwijl er een tekort is bij kinderen, die evengoed vaak van vreemde origine zijn.

1.16. Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe is geen angstzaaiër, zegt hij aan Koen Daniëls, maar men mag ook het zonlicht niet loochenen. Hij stelt die angst vast op het werkveld en acht het zijn plicht daarover vragen te stellen in de commissie. Hij verzekert dat hij als lokaal bestuurder optreedt als iemand die motiveert en ondersteunt.

2. Antwoorden van de minister

Ben Weyts antwoordt dat voor de laptops meerdere bedrijven zijn ingeschakeld. Op de lokale initiatieven, die vooral gericht zijn op het basisonderwijs, heeft hij geen zicht. Zijn focus is thans gericht op het secundair onderwijs, al denkt hij wel in de toekomst te kunnen verbreden naar het basisonderwijs. Aan de lokale initiatieven is steun aangeboden, die soms is aanvaard maar in andere gevallen blijkbaar niet nodig werd geacht.

De opvang is, net zoals alle aangelegenheden, een zoektocht naar wat maximaal mogelijk is binnen een veilig kader. Hij benadrukt daarbij dat niet hij degene is die beslist over de veiligheidsvoorwaarden, maar de virologen, al gaat hij wel met hen

in dialoog. Zo heeft hij om meer overeenstemming gevraagd tussen de maatregelen in zorg en onderwijs.

Bij twijfel is er altijd de preventieadviseur en de onderwijsinspectie, waarbij kan geoordeeld worden over de ruimte voor pragmatiek. Soms is enige empathie en soepelheid nodig, op voorwaarde dat men het maximaal veilig kan organiseren.

Lokale besturen hebben veel expertise in de opvang. De paasvakantie was een soort generale repetitie, met een weliswaar beperkte capaciteit. Omdat er nu bovendien afstandsonderwijs bijkomt, is zoals gezegd de subsidie verhoogd.

In het verfijnde draaiboek staat dat men ook vooraan mag lesgeven met een gezichts- of spatscherms, of een plexiglasafsluiting. Mimiek is immers belangrijk in de didactiek. Maar dat kan enkel als de leerkracht vooraan in de klas en op voldoende afstand stilstaand lesgeeft. Bij rondlopen in de klas of daarbuiten blijft het mondkapje een vereiste.

Wat het effect van het bezoekrecht met vier is op de kinderopvang, kan de minister niet zeggen. Hij geeft toe dat het meest aantrekkelijke van de evoluerende besluitvorming van de Veiligheidsraad is dat die als kapstok kan dienen om bepaalde versoepelingen te bepleiten.

Het pedagogisch draaiboek bevat een specifiek onderdeel over het psychosociale, waarvan hij het belang erkent, hoewel het weinig aan bod komt in de media. Daarvoor werd het advies van pedagogen ingewonnen, die onder meer suggereren om van het live lesgeven gebruik te maken om leerlingen met elkaar te laten communiceren.

Wat de financiering betreft, herhaalt de minister wat hij zei over de back-up inzake mondkapjes, en de extra financiering inzake ICT en veiligheidsmaterialen. Op dat eerste vlak zal hij sneller kunnen schakelen en heeft hij een akkoord binnen bereik over extra middelen voor de scholen. Vervolgens gaat hij hetzelfde doen voor de veiligheidsinvesteringen, al is hij natuurlijk afhankelijk van de Vlaamse Regering en klopt het dat er veel vragen zijn van verschillende beleidsdomeinen, wat hem niet belet de zijne met nadruk te blijven formuleren.

Zijn aanvoelen is dat VLIR en VLHORA nooit beter samenwerkten dan vandaag. Een positief gevolg van de aanpak van de coronacrisis is de grote stap die gezet is op het vlak van afstandsonderwijs. Er loopt een studie van de universiteiten van Antwerpen en Gent over de bevindingen bij leerkrachten, leerlingen en ouders. Als voorbeeld van de lering die eruit getrokken kan worden, geeft hij de inschakeling in vakantieperiodes.

Laptops voor inburgeraars vindt hij een goed initiatief. Minister Ben Weyts legt Roosmarijn Beckers uit dat ze worden uitgeleend, niet gegeven. Het zijn ook geen echte laptops, maar goedkopere Chromebooks met beperktere mogelijkheden. Daar gaat het echter niet om, wel om de wens om inburgeraars zo snel mogelijk te integreren en Nederlands te leren. Als men daarvoor gebruik kan maken van een Chromebook, vindt de minister dat goed. Anders dan sommigen gelooft hij namelijk wel in de mogelijkheid van inburgering.

Over de zomerscholen antwoordt hij dat beide delen van de samenstelling van belang zijn: het zijn scholen maar het is ook zomer en dus vakantie. Hij verzekert dat in zijn voorstel ruime aandacht gaat naar sport en spel, want de bijscholing moet aantrekkelijk blijven. Doel is dat zoveel mogelijk jongeren en/of ouders ervoor kiezen, en dat het initiatief niet wordt ervaren als een straf. De minister bevestigt de mogelijkheid dat wordt gewerkt met partnerorganisaties. De primaire initiatiefnemers zijn wel de scholen en/of de lokale besturen. Ook derden kunnen

initiatief nemen, op voorwaarde dat ze met een van de primaire aanbieders samenwerken. Misschien kunnen ook de bestaande zomerscholen worden opgetild tot zomerschool 2.0, waarin niet alleen op taal wordt gefocust maar leerlingen ook worden bijgespijkerd voor specifieke vakken waarvoor ze een leerachterstand vertonen. Om die laatste vast te stellen, blijft evaluatie belangrijk, merkt de minister terloops op.

Het aandeel van de studenten dat vraagt om uitgenodigd te worden voor stille studie op de campus, begroten de hogescholen zelf op 10 procent. De openstelling van andere locaties behoort tot het initiatiefrecht van lokale besturen, die ook voor deze crisis al bibliotheken openstelden. Die zijn trouwens opengebleven en er kan in de mate van het mogelijke studie worden georganiseerd. Hij belooft te bekijken met minister Somers of initiatieven zijn genomen op Vlaams niveau.

Studenten die niet geslaagd zijn, toch hun studiepunten laten behouden, vindt minister Ben Weyts een slecht signaal. Om te beginnen hebben studenten altijd meer dan één examenkans, en mogen ze meermaals voor een vak niet slagen. Men mag het dus niet voorstellen alsof hun hele studie- en verdere loopbaan afhangt van één crisisperiode als deze. Studievoortgangsmaatregelen zijn er om studenten te helpen. Hij vertrouwt de onderwijsinstellingen dat ze correct zullen evalueren en daarbij rekening houden met de bijzondere omstandigheden. Studenten hebben ook recht op eerlijke feedback. Als de resultaten tegenvallen gaan de instellingen met hen op zoek naar alternatieve leerpaden die beter aansluiten bij hun mogelijkheden. Precies om de verdere voortgang van hun studie niet in het gedrang te brengen, vindt hij het noodzakelijk om de maatregelen te behouden. Daarnaast blijven de beroepsprocedures bestaan, waarin ook de commissies rekening zullen houden met de bijzondere omstandigheden. Hij wijst er bijkomend op dat de maatregelen laten vallen ook het grote risico meebrengt dat studenten een jaar verliezen, doordat hun heroriëntatie in het eerste bachelorjaar, die thans voor een derde van hen noodzakelijk blijkt, met een jaar wordt verdaagd.

Wat het volwassenenonderwijs betreft, bevestigt de minister nogmaals dat het draaiboek dat is voortgekomen uit het overleg met een veertigtal vertegenwoordigers van de sector, klaar is en voorligt bij de GEES. Hij kan het dan ook niet in detail toelichten. Evident is wel dat prioriteit wordt gevraagd voor NT2, arbeidsmarktgerichte opleidingen en doorstroom naar het hoger onderwijs. Op het onderwijs zelf wordt niet bespaard, het volgt integendeel een groeipad, wel op de financiering van taken die het Vocvo vandaag niet meer hoeft uit te oefenen.

De opvang in Brussel verloopt in samenwerking met de VGC, die, als ze zelf geen opvang kan organiseren, zich kan richten tot de gemeenten.

De pedagogische reserve is een soort van online marktplaats die georganiseerd wordt op onderwijs.vlaanderen.be, en waarop verschillende organisaties hun diensten aanbieden aan het onderwijs, waarop de instellingen dan kunnen inschrijven. Het departement brengt de partijen dus samen. Sommige organisaties werken met een netwerk van vrijwilligers. Eventueel kan daar een tandje worden bijgestoken, waarbij de minister wel de bedenking maakt dat die vrijwilligers best ingezet worden in de opvang, zeker degene die door lokale besturen wordt georganiseerd. In de scholen wil hij de lat hoger leggen, waarbij hij bekwaamheidsbewijzen vernoemt.

De minister bevestigt dat de pedagogische begeleidingsdiensten volop worden ingezet op het terrein.

Hij kan zich niet inbeelden dat er scholen zijn die noch op 15 noch op 18 mei iets gaan doen. Drie leerjaren openen, is een maximum maar elke school heeft de vrijheid om te kiezen voor minder. Het aantal lesdagen (vier in het eerste en

tweede jaar, twee in het zesde) is een advies, maar ook dat kan soepel verminderd worden. Doel is iedereen hoop en perspectief te bieden, onderstreept hij.

De evaluatie behoort tot de autonomie van de school. De minister kan zich inbeelden dat men, om leerachterstand te detecteren, bepaalde leerlingen wel evalueert en andere niet.

Over de afwezigheden zal een omzendbrief worden uitgevaardigd, die een specifieke code X invoert voor corona-afwezigheid. Scholen beslissen zelf of voor bepaalde afwezigheden een attest wordt vereist. Nu al bestaat de code P voor gewettigde afwezigheid door persoonlijke omstandigheden. Hij benadrukt dat hij de scholen geen inspanningen laat doen om maximaal veilig onderwijs aan te bieden, om vervolgens ouders te laten zeggen dat ze hun kind toch niet sturen.

Er zijn verschillende garanties op die veiligheid: de betrokkenheid van de preventieadviseur en de inspectie, de start op vrijdag met de mogelijkheid om in het weekend te remediëren, en opnieuw een vijfdaagse periode voor evaluatie en bijsturing na de lesdagen op maandag en dinsdag.

Ook hij bepleit versoepeling bij de virologen, maar als die neen zeggen, is het neen. Als hij daar zou tegen ingaan in zijn beleid, voedt hij de bij ouders en leerkrachten al bestaande angst, die men vooral niet mag onderschatten. Legitiem is wel de vraag aan het adres van de virologen om zoveel mogelijk de beperkingen en voorwaarden voor onderwijs en opvang naar elkaar toe te laten groeien.

De inentingen zullen georganiseerd worden door de CLB's, samen met de scholen. In het vijfde leerjaar gaat het om de tweede vaccinatie, die ten laatste eind juni moet gebeuren om de eerste niet ongedaan te maken.

Over de stages is het draaiboek zeer specifiek. Men vindt er ook de prioriteiten ingeval van keuzes. De mogelijkheid om in eerste instantie een-op-een op te starten voor de hoogste noden zit in het draaiboek. Als Syntra op 18 mei geleidelijk begint herop te starten, moet ook onderwijs daarop mikken, vindt de minister, om de concurrentie niet te voeden.

Wat de toekomstige inschrijvingen in het volwassenenonderwijs betreft, is het vandaag inderdaad moeilijker om promotie te voeren voor de opleidingen en misschien zelfs niet zinvol. De impact zal men moeten bekijken. Gelukkig is er wel een budgettaire groeionorm.

Ook de minister zou graag snel meer leerjaren uitrollen, in het kleuteronderwijs en in de andere jaren van het secundair onderwijs. Hopelijk kan dergelijke beslissing genomen worden bij de evaluatie op 22 mei. Over andere scenario's, die eveneens zijn voorbereid, wenst hij niet vroegtijdig te communiceren.

Alle Schooldirectberichten worden ook verstuurd naar het CCVO, dat alles wat de lokale besturen aanbelangt, naar hen doorstuurt. Zij kunnen zich daar natuurlijk ook zelf op abonneren.

Verder deelt hij mee dat ook het leerlingenvervoer aan bod komt in het draaiboek. Hij is niet op de hoogte van praktische problemen die nu al zouden opduiken op het terrein, maar die mogen hem gerust gemeld worden met het oog op bemiddeling. Naar wat hij zelf verneemt uit het onderwijsveld, zou dat vrij goed verlopen, inclusief de samenwerking met De Lijn.

De minister wil geen onrust zaaien over de aansprakelijkheid, maar de beslissing om een school te heropenen ligt in de handen van het schoolbestuur. Het departement zegt daarover het volgende in Schooldirect, op zijn website en op [klasse.be](https://www.klasse.be).

Voor aansprakelijkheid bij de besmetting van een leerkracht of leerling moet een oorzakelijk verband aangetoond worden tussen de fout die iemand maakt en de schade die het slachtoffer lijdt. Juristen stellen echter dat de overheid ervoor koos meerdere sectoren, waaronder het Onderwijs, onder voorwaarden te heropenen. Als de school verantwoordelijk heeft gehandeld door na risicoanalyse weloverwogen keuzes te maken op basis van de voorschriften van de Nationale Veiligheidsraad en het Onderwijsministerie, heeft zij in principe geen fout gemaakt. Het zal daarnaast moeilijk aan te tonen zijn dat iemand effectief op school is besmet. Bovendien behoudt iedereen de individuele verantwoordelijkheid om zich aan de richtlijnen te houden. Gezondheidsrisico's zijn ook nooit 100 procent uit te sluiten. Scholen die te maken krijgen met een aansprakelijkheidsclaim, kunnen rekenen op hun verzekeringsmaatschappij voor gepaste rechtsbijstand. Aansprakelijkheidsverzekering zit in de polis van elke school.

Wat de besparing in het secundair onderwijs betreft, repliceert de minister dat hij er met kunstgrepen in geslaagd is die van 20 tot 0,5 miljoen euro te reduceren. Dat dit vandaag gebeurt, ligt aan de wettelijk vastgelegde termijnen voor de indiening van de begrotingsaanpassing.

Voor een zicht op de toestand in de scholen wordt thans een telefoonronde georganiseerd over de leerjaren die worden heropgestart. Aanvankelijk was Se-n-Se niet opgenomen in de lijst van opleidingen die zouden herbeginnen. De laatste jaren, die leiden tot een diploma secundair onderwijs, waren immers vooropgesteld. Uiteindelijk is die beperkte groep, die daarmee een tweede diploma behaalt, toch toegevoegd, op vraag van de koepels.

Hij laat het nakijken, maar volgens de minister is in het contract van tijdelijke leerkrachten opgenomen dat zij ter beschikking moeten zijn voor evaluatie en deliberatie. Verder erkent hij dat de leerkrachten zich flexibel en pragmatisch opstellen in de uren die zij besteden aan lesgeven. Gelukkig zijn velen ertoe bereid dat ook 's avonds te doen.

Wat de psychosociale bekommernis om de kinderen betreft, deelt hij mee dat in het domein Sport de eerste versoepeling vanaf 18 mei voor kinderen onder 12 jaar zal zijn, die vanaf dan alle sportactiviteiten zullen mogen uitoefenen.

Gelukkig bestaat in Vlaanderen veel lokale expertise met opvang, buiten- en naschools. Hij weet niet of daar nog veel adviezen aan toegevoegd moeten worden, en of het nodig is nog een draaiboek uit te werken voor en mee te geven aan lokale initiatieven. Hoe dan ook moeten de initiatieven altijd genomen worden met betrokkenheid van de scholen, al was het maar in het licht van de organisatie van het afstandsonderwijs.

Op een vraag van de minister over de risicogroepen, antwoordde Erika Vlieghe dat haar lijst klaar is, maar dat ze die nog moest voorleggen aan collega-specialisten. Omdat hij ook in andere sectoren van toepassing zal zijn, wil ze heel zeker zijn.

Tot slot rekent minister Ben Weyts erop dat in duaal leren, waarover iets in het draaiboek staat met betrekking tot de stages, bij de evaluatie enige soepelheid aan de dag zal worden gelegd door de klassenraden en dat ook functies die zijn opgenomen buiten de formele stage mee worden gerekend. Men vraagt ook altijd het oordeel van de stagemeester, die allicht een goed rapport zal meegeven als hij iemand als jobstudent wilde laten werken.

3. Bijkomende vragen en antwoorden

Hannelore Goeman begrijpt, in het licht van haar voorstel van resolutie over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 294), dat de minister niet gewonnen is voor de uitzonderlijke schrapping van de studievoortgangsmaatregelen. Dat vindt ze een spijtige zaak, gezien de stress die studenten ervaren doordat een semester zonder fysiek onderwijs is verlopen, wat bij een tweede examenkans tijdens de tweede zitting onveranderd blijft. Bepaalde instellingen laten bovendien geen tweede inschrijving in hetzelfde eerste jaar toe als men niet een bepaald percentage behaalde. Ze wijst in het bijzonder op de situatie van eerstejaars die een slecht eerste semester achter de rug hebben na de altijd zware aanpassing bij de overgang van secundair naar hoger onderwijs.

Zij heeft oren naar de bedenkingen van de minister over de inzet van vrijwilligers. Ook in de opvang is wel selectie nodig, in het licht van de begeleiding bij het schoolwerk. De lokale besturen zijn wellicht het best geplaatst voor de organisatie, maar het lijkt haar toch aangewezen dat de minister bij zijn overleg met hen, eventueel via de VVSG, een concreet voorstel over de aanpak op tafel legt.

Verder vraagt ze nogmaals zo snel mogelijk te communiceren over de afbakening van de risicogroepen, want 15 en 18 mei komen snel dichterbij. Tot slot is ze blij dat de besparingen in het secundair onderwijs alvast dit jaar worden teruggedraaid, ook al waren daar inderdaad kunstgrepen voor nodig.

Jo Brouns vraagt of de grootouders, die vanaf zondag op bezoek mogen komen in het kader van het contact met vier personen, de dag daarna diezelfde kinderen mogen opvangen.

Brecht Warnez vraagt om bevestiging dat de bestaande studieplekken in lokale bibliotheken die open zijn, ter beschikking mogen worden gesteld. De andere lokale initiatieven van voor corona betreffen vooral tijdelijk ingerichte ruimtes. Kan de mogelijkheid om daar ook nu studieruimte mogelijk te maken, voorgelegd worden aan de GEES? Zal de erkenning van verplaatsingen naar examens en stages als essentieel in het ministerieel besluit staan?

Stijn Bex sluit zich aan bij de waardering voor het openstellen van lokale studieruimte aan studenten en bij de voorlegging daarvan aan de GEES ter bevestiging. Hij gaat akkoord dat studenten eerlijke feedback moeten krijgen en dat studenten die beter naar een andere richting geleid worden, dat ook effectief worden. Het voorstel om de voortgangsmaatregelen op te schorten, is daar echter niet mee in strijd. De vraag is volgens hem hoe men in deze moeilijke periode de uitval van talent voorkomt.

Minister *Ben Weyts* vult nog aan dat de examencommissies opnieuw van start gaan op 1 juli. De ambitie is om de opgelopen achterstand tegen medio augustus goed te maken. Tegelijk worden online infosessies aangeboden, waardoor opnieuw kan worden ingeschreven.

Over de opvang door grootouders beslist de Veiligheidsraad. De Vlaamse Regering heeft wel aangedrongen op de verruiming van de contactbubbels, zoals de mogelijkheid van samenwerking tussen gezinnen om elkaar af te wisselen in de opvang. Voor de openstelling van bibliotheken voor studie verwijst hij naar minister Somers. Dat ze moeten openblijven, weet hij zeker, maar niet volgens welke modaliteiten.

Tot slot bevestigt hij nogmaals dat de Veiligheidsraad alle verplaatsingen in het kader van onderwijs als essentieel erkend heeft, en dat op advies van de Vlaamse Regering. Dat moet ook opgenomen worden in het ministerieel besluit, voor zover de ratio van essentiële verplaatsingen zelf behouden blijft. De minister verwacht niet dat dit nog door de politie gecontroleerd wordt, nu iedereen weer mag gaan werken.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Koen DANIELS
Elisabeth MEULEMAN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

bso	beroepssecundair onderwijs
buso	buitengewoon secundair onderwijs
CCVO	Crisiscentrum van de Vlaamse Overheid
CELEVAL	Evaluatiecel
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
dko	deeltijds kunstonderwijs
GEES	Groep van Experts belast met de Exitstrategie
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
ICT	informatie- en communicatietechnologie
NT2	Nederlands als tweede taal
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers / onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers
Se-n-Se	secundair-na-secundair
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
Vocvo	Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten